

çar, sense forçar-ho molt, amb el de la que examinem, llavors podríem creure que es tractava d'una deturpació d'aquesta pagesívola (¿per encreuament amb *de reforç* etc.?); però el context més aviat indica que és simplement en metàl·lic, bitllo-bitllo; i així imagino que provinguí d'un altre terme de llatí curialesc apagat de *re potenti* 'de béns poderosos' (encara que a una consolidació popular pogué contribuir la influència de *potencies* 'les facultats' (més enllà diuen que al pobre pertorbat pel terror «recordant-li l'alegria li tornaven les *potències*»).

Tento, V. tentines Tentost, V. tant

TÈNUE, pres del ll. *tēnūis* 'prim, fi', 'mesquí, mínivol'. □ 1.ª doc.: Llull.

«Com aquelles vapors són pujades a ensús, e-l foc e l'air les han digestes, adoncs se ajusten la aygua e la terra, e fan cors ample e *tenu*, e són en figura de núvol». *Merav.* (NCL. II, 20). Vegeu-ne dades posteriors en *AlcM*. La forma *tènue* des del Lacav. Alguna altra variant s'assajà amb caràcter esporàdic. Els traductors de les *VidesR* giraren la frase «sibilus aurae *tenuis*» posant-hi una forma *tèon*.¹ En una frase semblant la Crònica de Marsili porta «e fo aura *ten*, ço és a saber, impulsíó de poc vent». Altrament el mot ha deixat poca descendència romànica, com ja he observat a *TENASSA*, en particular fr. ant. *tenve* i oc. ant. *teun* o *teune* «tenu, mince, faible», amb el qual es relaciona el *tèon* de les *VidesR*; d'on el derivat *ateouni* «espacer en suppriment l'excédant» en el gascó de la Gironda (Moureau, *Pat. de La Teste*); veg. altres suggerències de Elcock, *Bibl. Fac. Phil. et L.* de Liège cxxxix, 161-171.

En el meu *DCEC/DECH* (III, 628a45-49), fa 25 anys, vaig indicar que de TÈNUIS ha de venir el bc. *leun* «liso, pulido», amb un canvi fonètic de la inicial tal com en *TEMO* > *LEME* (*DCEC/DECH*); sembla que Mitxelena —tot rebutjant la falsa etimologia *LENTS* del *FEW* v, 249—, accepta la meua, afegint que és *legun* (amb *-g-* epentètica) en labortà (ja S. XVII) i *leñ* en suletí (*FonHiVca.*, pp. 372 i 257n.).

DERIV.: *Tenuïtat*: «Lo scolà respòs e dix que la neula, per ço com és prima e ampla, cau per l'air de biaix, fenent l'aire ab la *tenuïtat*», Llull (*Merav.*, NCL. II, 18=Ag. I, 130). *Atenuar* [Lab. 1840]; *atenuant* o *atenuador*; *atenuació*; *atenuament*. *Extenuar* [Lacavallera]; *extenuació* [Lacav.]; *extenuador*; *extenuant*; *extenuatiu*.

CRP.: *Tènuement. Tenuïrostre*.

¹ No tenim el text original, i deu haver-hi en la frase error de còpia dels escribes: el millor ms. (P) posa «cible de foc aura *teom*» i B ho deturpa en *cion*, 117r1; veg. la nota 21 de l'ed.

Tenuta, tenutari, V. tenir Teny, V. tany Tenyat, -ada, V. tegell

TENYIR, del ll. *tīncēre* 'mullar, amarar', 'tenyir'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

Fidel al tipus de conjugació llatí, aquest verb va tenir primerament la forma *tēnyer*: «tota bèstia q̄ti port draps per *tē<n>yer*, o per adobar, a Perpenyà, paga per carga, 2 s<ous>; costal de draps, un s.», Lleuda de Cotlliure de 1297-1300; «adornans los sobrepausats dels parayres e dels *te<n>yeyres* de la vila de Perpenyà --- que no sia *te<n>yeyre* qui gaus *tē<n>yer* negú drap de lana a vert, sinó ab gauda» 1307 (*RLR* VII, 59); també es digué *tinyer* (rimant amb *cinyer, descinyer* etc. en *JMarc, Rims*, § 1334); la forma moderna *tenyir* ja en el *Torc.* d'Aversó, 562.6, explicant el sign. del Subj. pres. *tinya*. «Norma, filla de Cahim, trobà lo *tenyir*», *Sentències Morals* ms. mj. S. xv (*CoDoACA* XIII, 277).

El present era de tipus no incoatiu: «ço ab què-s *tiny*», *JMarc, Rims* (lfn. 1906), explicant el mot *tinta*, a distinció del participi f. antic *tinta* («cosa tinta»). Pres. 6.: «Los preycadors *tinyen* les sues lengües de sanc», StVicentF (*Serm.* I, 271.30). Del pres. incoatiu *tenyeix* no en tinc nota fins a escr. Renaix., i si bé és versemblant que en el Princ. fos bastant més antic, les formes *tiny, tinyen, tinyi* són encara les usuals a Mall. (*Forteza, Gram.*, § 335; *AlcM*) i Menorca: «damunt negre no s'hi *tiny*» dita proverbial men. (Camps Merc., *Folkl.* I, 292); també les valencianes: «Jo no tinc la ploma de la cadenera, / que d'or i de grana *tiny* la primavera», Llorente (*Cançó del Teuladí*, v. 7).

El present de Subjuntiu tingué originàriament la forma *tenga* amb conservació fonètica normal de NGA: «negú *te<n>yeyre* qui *tenga* de peyrussa escarlatats ni rosses, no gaus maestreçar neguns draps ab senra ni ab caus» a. 1307 (*RLR* VII, 59); no té raó Alart en suggerir que es llegeixi *tenya*, car és el cas de conservació de l'evolució fonètica regular, com en *planga*, (*per*)-*tanga, culga, diga, duga, cinga, punga* etc., i en efecte encara es conservava amb oclusiva c. 1400, si bé amb el canvi de *e* en *i* (paral·lel al de *tēnyer, teny, en tinyer, tiny*): «con prenía de la aygua beneyta, lo diable li deia: —guarda't, no-m *tingues* ab ella --», *Eiximplis* (Ag. II, 57). *Tinya* i *tenya*, ja en el *Torc.* poden ser subjuntius de *tenyir*, i de tota manera en una ordenació de gremis de 1387 ja ho trobem així: «que negun *tintorer*, ne neguna altra persona que *tinya*, no gos *tēnyer*, ne emprar en negunes coses que *tinyen*, d'esmolada ne de vidriol» (*CoDoACA* XI, 312).

Impf. 3: «Un hom havia muller qui-s *tenyia* e s'adobava sa cara --- posava en sa cara tals colors --- per ço que a son marit aparegués bella, e que-n hagués plaser ---», Llull (*Merav.* Ag. I, 321). Subj. Impf., amb l'antic tema de perfet *TINXIT*: «No devia hom posar sa speransa en home vel<l> que sos cabels se *tinsés*, per so que jove aparegués», *VidesR*, 26v1, cf. *LleuresC*, 322n. i 323n., vol. I, 63. Cond. 3 *tenyiria* (*Curial*, infra, a *tinter*). Ger. *tenyint*: «*tenyint* --- los verts camps aficàns de la mia sanc, com a cavaller», Galba (*Tirant*, Ag. IV, 101).

El participi passiu originari era de forma forta, *tint, tinta*, provinents dels ll. *TINCTUS*, -TA, amb el tancament de la *t* que és normal davant el grup complex NCT (cf. *punt PUNCTUM, sent SANCTUM*): «Drap *tint* de